

Määruse „Taristu ja rajatiste hooldamisega seotud tegevusteks loa taotlemise ja andmise kord ning loa taotlemise vorm“ eelnõu SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse seoses Riigikogus 17. juuni 2026. a vastuvõetud Kaitseväge korralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (898 SE) eelnõus tehtavate muudatustega. Kõnealuse seadusega täiendatakse riigipiiri seadust (edaspidi *RiPS*) § 14² lõikega 3, mille alusel käesolev määrus kehtestatakse. Eelnõu eesmärk on kehtestada taristu ja rajatiste hooldamisega seotud tegevusteks loa taotlemise ja andmise kord, loa taotluse vorm ning esitatavate andmete loetelu.

Määrusega reguleeritakse nende tegevuste jaoks loa taotlemist, mida tehakse Eesti Vabariigi territoriaalmeres või sisemeres ning mis on seotud meretaristu ja muude rajatiste hooldamise, korrashoiu või toimimise tagamisega (k.a vaatlustegevus), mille tulemusena kogutakse või võidakse koguda andmeid merepõhja kohta, ning kui see kavandatav tegevus ei ole juba kas *RiPS*-i või muu seadusega reguleeritud ja sellel ei ole otsest seost rahumeelse läbisõiduga. Määrus sätestab loa taotluses esitatavad andmed ning loa andmise või sellest keeldumise tähtaja.

Määruse kehtestamise vajadus tuleneb julgeolekuolukorra muutumisest ning vajadusest tagada parem teadlikkus Eesti territoriaal- ja sisevetes toimuvatest taristu hooldustöödest. Seire ja koordineerimise tulemusel on parem ülevaade olukorrast merel, mis on oluline riigikaitse ning julgeolekukaalutluste seisukohast. Mereolukorrateadlikkus on aluseks meresõiduohutuse ja merejulgeoleku tagamiseks ning läbi loa taotlemise on tagatud Kaitseväge teadlikkus nende laevade kohta, mis võivad liikuda hooldamisega seotud tegevuste tõttu aeglasemalt või üldse seista. Teadlikkuse tagamisega maandatakse julgeolekuriske ning ühtlasi tagatakse meresõiduohutust, võimaldades anda teistele laevadele vajadusel tegevustest teada.

Loa taotlemisest on vabastatud riigiasutused, kes täidavad neile seadusega pandud ülesandeid merel (*RiPS* § 14² lg 2), kuid nad peavad oma tegevusest siiski teavitama, et tagada mereolukorrateadlikkus.

Seoses Kaitsevält loa taotlemise kohustusega ettevõtjate halduskoormus kasvab, ent kuna nõue kehtestatakse riigikaitse või julgeoleku oluliste vajaduste tõttu, siis vastavalt Vabariigi Valitsuse 22. novembri 2011.a määruse nr 180 "Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri" § 1 lg 4² kohaselt halduskoormuse vähendamiseks muudatusi ette ei nähta.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi kaitsevalmiduse osakonna ametnik (kvo@kaitseministeerium.ee) koostöös kaitseministeeriumi valitsemisala ametnikega ning eelnõule on tehtud juriidiline kontroll Kaitseministeeriumi õigusosakonnas (oigusloome@kaitseministeerium.ee). Eelnõule tehakse keeletoimetus enne allkirjastamist.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb kahest paragrahvist ning lisast, milles on esitatud loa taotluse näidisvorm.

Eelnõu § 1 reguleerib loa taotlemise korda ja taotluses esitatavaid andmeid.

Lõike 1 kohaselt esitatakse loa taotlus Kaitseväele elektronposti teel aadressil moc@mil.ee. Elektroonilise menetlusviisi kasutamine võimaldab tagada taotluste kiire esitamise, menetlemise ning asjaomaste asutuste, eelkõige Transpordiameti, operatiivse teavitamise.

Lõikes 2 loetletakse andmed, mis peavad taotluses sisalduma:

Punktis 1 sätestatud taotluse esitamise kuupäev võimaldab tuvastada taotluse esitamise aja ning hinnata menetlustähtaja kulgemist.

Punktis 2 nõutakse tööde tellija andmete esitamist. Tellija identifitseerimine on vajalik tööde tegeliku eesmärgi, vastutava isiku ning vajaduse korral täiendavate asjaolude kontrollimiseks.

Punktides 3–9 nõutavad andmed puudutavad tööde teostamiseks kasutatavat laeva, selle liikumist ning kavandatavat tegevuspiirkonda. Need andmed võimaldavad hinnata tegevuse mõju meresõiduohutusele, julgeolekule ja riigikaitse ülesannete täitmisele.

Laeva identifitseerimiseks esitatakse selle lipuriik, tüüp, nimi, kutsung ja registreerimisnumber. Samuti esitatakse kapteni nimi ja laevapere liikmete arv.

Laeva liikumise kontrollimiseks tuleb esitada lähtesadam, Eesti vetesse sisenemise aeg ja koht, sihtsadam ning eeldatav viibimisaeg sadamas. Koordinaatide esitamine võimaldab täpselt määrata kavandatava liikumisteedkonna.

Punktis 10 nimetatud skeem peab andma ülevaate laeva kavandatavast liikumisest ning tööde teostamise piirkonnast. Skeem võib olla esitatud kaardimaterjali või muu samaväärse visuaalse ülevaatenähtena.

Punktides 11 ja 12 nõutakse tööde eesmärgi ning kasutatavate seadmete kirjeldamist. Nende andmete põhjal saab hinnata tööde olemust, võimalikku mõju taristule, keskkonnale ja julgeolekule ning vajadust kaasata menetlusse teisi pädevaid asutusi.

Lõikes 3 sätestatakse avariiliste tööde tõttu kiireloomulist reageerimist vajavate taotluste puhul e-kirja päise märgistamise nõuded ning lisatakse vajadus märkida e-kirja sisusse kiireloomulisuse põhjus. Kuna avariilisi töid ei ole võimalik ette planeerida, kuid nende lahendamine on aegkriitiline, on sellisteks olukordadeks mõeldud antud lõikega sätestatud erand. Et säiliks kontroll ning kiireloomulisust ei kasutataks ära planeerimatuse korvamiseks, on vajalik loa esitamine ning Kaitseväe koostööst tegevuse läbiviimiseks.

Lõikes 4 viidatakse määruse lisas esitatud taotluse näidisvormile. Kuigi pole kohustuslik antud vormi kasutada, peavad olema kõik lõikes 2 märgitud andmed taotluses olemas ning kättesaadav ühtne vorm lihtsustab taotlejate jaoks nõutavate andmete esitamist.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse loa andmise menetlustähtaeg.

Lõike 1 kohaselt teeb Kaitsevägi loa andmise või loa andmisest keeldumise otsuse viie tööpäeva jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates. Tähtaja eesmärk on tagada ühelt poolt ettevõtjatele ja tööde tellijatele piisav menetluskiirus ning teiselt poolt Kaitseväele vajalik aeg taotluses esitatud andmete kontrollimiseks ja julgeolekuriskide hindamiseks. Nõuetekohaseks loetakse taotlus, milles on esitatud kõik § 1 lõikes 2 nõutud andmed.

Lõikes 2 sätestatakse, et avariiliste tööde tõttu kiireloomulise loataotluse menetleb Kaitsevägi 24 tunni jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates. Kehtestatud tähtaeg tagab eeldatavasti ettevõtjatele piisavalt kiire vastuse, kuid jätab siiski Kaitseväele aega kontrollida tegevuse tegelikku kiireloomulisust.

Menetlustähtaeg hakkab kulgema hetkest, mil Kaitseväele on esitatud kõik nõutavad andmed. Kui taotluses esineb puudusi, ei loeta seda nõuetekohaseks enne puuduste kõrvaldamist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega ega võta üle Euroopa Liidu õigusakte.

4. Määruse mõjud

Määruse peamine mõju on riigi julgeolekule. See seisneb Eesti territoriaalmeres ja sisemeres tehtavate taristu hooldus- ja teenindustööde paremas ülevaates ning kontrollis. Kaitsevägi saab õigeaegselt teavet kavandatavate tegevuste kohta ning vajaduse korral hinnata nende võimalikku mõju riigikaitsele ja julgeolekule.

Määrus aitab vähendada riski, et kriitilise tähtsusega taristu läheduses toimuvad tegevused jäävad pädevatele asutustele teadmata või võivad kahjustada riigi julgeolekuhuve.

Samuti on määruisel mingil määral mõju ettevõtjatele, kuna ettevõtjatele kaasneb kohustus esitada enne tööde tegemist taotlus ning vajalik teave. Tegemist on mõõduka halduskoormusega, kuna nõutavad andmed on üldjuhul ettevõtjatele tavapärase tegevuse käigus teada ning olemas.

Loa taotlemise kord loob ettevõtjatele selged ja üheselt mõistetavad menetlusreeglid.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega kulusid ega tulusid ei kaasne. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine toimub olemasolevate töökorralduslike lahenduste raames.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Kliimaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile ja Välisministeeriumile ning arvamuse andmiseks Arelion Eesti OÜ-le, AS-le Elisa Eesti, AS-le Elering, AS-le Telia Eesti, Eesti Laevaomanike Liidule, Kaitseväele, Politsei- ja Piirivalveametile, Transpordiametile ja Välisluureametile.